

**RÄPINA
AIANDUSKOO**
nutikas looduslähedane elu

Aeg & Vaim

TEMPUS & SPIRITUS

www.aianduskool.ee/koolileht

Nr 8 (102)

5.11.2019

Tere, kallis koolipere

Möödunud on veidi enam kui kaks kuud kooli algusest ja õppimine käib täiel rinnal. Selle paari kuu jooksul on toimunud mitmeid sündmusi, millest viimane on sügispidu 31. oktoobril, kus tehti teatavaks ka uus õpilasesinduse (ÕE) president. Mul on heameel teatada, et seekordseks presidendiks sain mina! See ei tähenda, et ma hakkan istuma presidendi sviidis ja laskma endale toitu kandikul ette tuua, vaid pean veel rohkem pingutama. Selline olukord on minu jaoks uus, kuid ma tean, et koolis on inimesi, kellel on selles osas palju teadmisi. Õnneks oskan koguda enda ümber targemaid inimesi – inimesi, kellega koos muudame nõrkused tugevusteks. Minu kõrval on ÕE liikmed ning ka asepresident Kertu, kes on alati valmis aitama.

Louis XIV on öelnud: „Riik – see olen mina“. Tahaksin muuta selle tsitaadiks „Kool – see oleme meie“. Selle järgi võiksime kõik koos edasi liikuda. Abistada ja olla toeks üksteisele, et oleks igapäevaselt rõõm tulla kooli, kus on positiivne õhkkond ja kõik saavad hästi läbi. Kool, mille üle õpilased on uhked. See kõik on meie endi kätes. Kui teil on mõni mure, siis minu liinid

Verivärske õpilasesinduse president Aivar Jaanus

on alati avatud. Kirjutage või tulge rääkima – aitan nii kuidas oskan ja suudan. Kui ei julge minu poole pöörduda, on võimalus rääkida teiste ÕE liikmetega. Peaasi, et mure saaks lahendatud. Teie mure on ka meie mure ja meie seisame teie eest.

Täna kõiki hääletajaid ja toetajaid, et andsite mulle selle suurepärase võima-

luse end esindada ja luban, et annan endast parima enese arendamiseks ja ühiste hüvede parendamiseks.

Aitäh teile
Teie ÕE president
Aivar Jaanus

Foto: K. Üleoja

Mis tehtud ...

4.10	Õpetajate päev
14.–31.10	Jäätmetekke vähendamise nädal
24.10	Kursustevaheline mälumäng
28.10	ÕE presidendi valmimised
31.10	Sügispidu – halloween

... mis teoksil

4.–6.11	ME kursuste lahing
7.11	Liivimaa kutsekoolide sügispäev
14.11	Kursustevaheline mälumäng
21.11	Lahe koolipäev
11.12	Jõulupidu

TÄNASES LEHES: Ameeriklaste mardipäev! Kui õpetajal on kopp ees! Kaunid baleriinid! Sõir ja kandlemäng! Öö rannas! Viljapuu-bakterpõletikust kooliaias! Tormist räsitud mõisapargist ja sügistalgutest! ... ja palju muud huvitavat!!!

Stažeerimine ettevõttes OÜ Uma Tara

Õpetaja stažeerimise eesmärk on tööandja juures praktiliste teadmiste ja oskuste omandamine, mida saab hiljem õppetöös kasutada. Kaugem eesmärk on õppe-kvaliteedi tõus ja õppe parem seostamine tööturu vajadustega.

Stažeerimine viidi läbi ajavahemikus 09.–13.09.2019 firmas OÜ Uma Tara – sillutiste paigaldamine ja hooldamine, masinate ja seadmete juhtimine. Stažeerimise kestvus oli 40 tundi.

Stažeerimise ettevõtteks valisin OÜ Uma Tara. Ettevõtte on pikaajaliste kogemustega, pädev ja omab kaasaegset tehnikat ning kasutab töö lihtsustamiseks palju oma tehnikat, vajadusel rendib. Oma oskusi ja vilumusi saab parendada ainult praktiseerides!

OÜ Uma Tara on Räpina Aianduskooli pikaajaline koostööpartner ja on saanud väga positiivset tagasisidet õpilaste poolt. Firma omanik Martin Arak omab pikaajalist töökogemust ja firmal on Lõuna-Eestis väga hea maine. Firma põhitegevuseks on kivisillutise paigaldus eraisikutele, kinnisvara arendajatele, omavalitsuse hoonete ümber jne.

Õpetajana oman ligi 17 aastast kogemust antud valdkonnas. Stažeerimise käigus sain uusi kogemusi seoses töötamisega masinatega eritingimustes. Töötamine eritingimustes tähendab seda, et tööala on väga piiratud, nähtavus on raskendatud ja on palju segavaid taristuid, millele tuleb tähelepanu pöörata.

Töötamine liikurmasinaga nõuab järgnevat tingimuste täitmist:

**Enne töö algust on laadurijuht kohustatud kontrollima isikukaitsevahendite korrasolekut, kui vastavalt töötingimustele on nõutav nende kasutamine.*

**Vaatama üle teed ja vahekäigud, kus toimub koorma teisaldamine. Laadurijuhid peavad laaduritele tegema igapäevase tehnilise hooldamise. Kontrollida kummide seisukorda, tõstemehhanismi käppade kinnitust; sarvede tõstmise ja kallutusmehhanismi tööd; liikuv*

Objekt Puhjas – sõidutee sillutiskivi rajamine

mise, juhtimise ja pidurdussüsteemi mehhanismide korrasolekut, võimalike lekete kontroll, õlitaseme kontroll, veenduma helisignaali, turvavöö, valgustusseadmete, piduritulede ja suunatulede korrasolekus.

Igapäevases õppes tuleb jälgida samu reegleid, seetõttu oli eelnevate tingimuste kontrollimine kerge.

Uus kogemus oli töötada ekskavaatoriga, mille kaevepea töötab 360° ja on võimeline nurka muutama. Väga hea kogemus ja tänud ettevõttele, et sain seda tööd teha. Kuna antud ekskavaatori pöördpea hind on väga kõrge, siis iga ettevõtte ei lase võõrast inimest masinaga töötama.

Õppekvaliteedi ja õppetöö turvalisemaks muutmiseks võtsin ettevõttest kaasa mõningad abivahendid. Näiteks armatuurvarda korgid, mis on tehtud puidust ja on oranži värvi. Turvaline nii töötajale kui ekskavaatori juhile. Piiratud nähtavusega kohas on vajalik näha armatuurvardaid. Turvalisus on ettevõttes väga heal tasemel, igapäevatoos kasutatakse kaasaegset turvavarustust. Masinate ja seadmetega töötamisel on vajalik libisemiskindlate taldadega turvajalanõude kandmine, vajadusel kindad, kaitseprillid, ohutusvest, peakate ja kiiver.

Õppekorralduslikult sai ettevõtte omanikuga läbi arutatud õppe parem seostamine tööturu vajadustega. Õpilased on suundumas kindlasti edaspidi praktikale nii OÜ Uma Tara kui teistesse ettevõtetesse. Seetõttu on vajalik ette-

võtja ja kooli omavaheline koostöö.

Stažeerimise käigus sai täidetud õppe eesmärk – praktiliste teadmiste ja oskuste omandamine, mida saab hiljem õppetöös kasutada.

Töö tegemisel kasutatakse sama järjekorda nii sillutisplatside aluste tegemisel, kui sillutiskivi ladumisel. Ettevõttel on väga hea meel, kui kool suudab õpilast eelnevalt õpetada ja juhendada ning õppekorralduslikult anda piisavad kompetentsid ja pädevused suundumaks praktikale.

Näiteks:

1. Nöörde paigutus õigetele kõrgustele. Kuidas asetada armatuurvaiad nii, et nad ei segaks töö erinevaid etappe.
2. Suhtlemine kliendiga. Igapäevane arutelu, kui on vaja teha muudatusi.
3. Töö teostamine antud päeval: mida oleks vaja teha ja milliseid tööriistu läheb vaja.
4. Töö organiseerimine järgnevakspäevaks: milliseid tööriistu on vaja.
5. Materjalide tellimine ja korrektne ladustamine objektil.
6. Materjalide äravedu, igapäevased heakorrad, et objekt oleks puhas.

Tööaeg oli vaid üks nädal e 40 tundi. Kindlasti lähen veelkord stažeerima samasse ettevõttesse, sest koostöö on väga positiivne ja uut on õppida nii ettevõtjal kui ka õpetajal.

Marko Laanes, kutseõpetaja

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

Sügispidu – halloween

Fotod: K. Üleoja

Arlet Palmiste, baleriinid ja tunnustamine – mis on neil ühist?

11. oktoobrikuu õhtul Paides saime selles selgust – Paide Muusika- ja Teatrimajas toimus Järvamaa Kutsehariduskeskuse eestvedamisel Liivimaa kutsekoolide õpetajate päeva iga-aastane tänuüritus.

Õhtul kell kuus algas suures saalis pidulik gala, kus tunnustati kõigi kümne osaleva kutsekooli tublimaid õpetajaid ja töötajaid. Õhtujuht Arlet Palmiste luges igaühe kohta ka tutvustava teksti, lavale tulnud tublimast tublimatele anti mälestuseks klaaskuju, aukiri ja lilled. Koolide peale kokku oli 40 tunnustatavat. Meie koolist pälvisid tunnustuse Karin Kask – aasta töötaja, Katrin Kivistik – aasta õpetaja ja Mairold Mänd – aasta noorõpetaja. Aukirjad andis kätte Haridus- ja Teadusministeeriumi esindaja Ülle Laas.

Peale autasustamist kutsuti kõik pidulauda – toidud olid valminud Paide Muusika- ja Teatrimaja kohviku kokkade käe all. Seejärel, kui kõigi kõhud täis, vestlusedki omavahel peetud, oli aeg taas saali koguneda. Paide balle-

tistudio erinevas vanuses baleriinid esitasid tantse “Luikede järve” teemast inspireerituna. Kestvad ovatsioonid peale lummatavat etendust näitasid, et publikule meeldis baleriinide tants.

Peale balletietendust algas väikeses saalis tantsumaraton – esines ansambel POSS & Arlet Palmiste. Arlet oli tõeline energiapomm, sest peale laulmise liikus ta vägagi elavalt laval. Huvitav, palju ta küll sellise esinemisega kaloreid kaotas?! Kiiresti täitus tantsupõrand tantsijatega – paarid, sõpruskonnad, terved koolide esindused tantsisid kord aeglase, siis kiirete või väga kiirete lugude saatel. Ükski muusikastiil ei käinud ansamblile üle jõu. ☺

Sel ajal kui ansambel hinge tõmbas, said kohalolijad omavahel vestelda, tutvuda majaga, istuda kohvikus. Lisaks oli fuajees võimalik maitsta Järvamaa Kutsehariduskeskuse õpilaste valmistatud suupisteid. Kell kümme õhtul toodi kohale kaks suurt torti ja kõik soovijad said sellest osa. Maitsev!!!

Kui kesköö paiku ansambel teatas, et

nüüd on lõpuluugu, siis ei tahtud sellega kuidagi leppida. Õnneks mängiti siiski veel üks pala ja seejärel asus suurem osa rahvast koduteele. Kes koju ei kiirustanud, võisid jääda kohvikusse, kus jätkupeol anti võimalus tantsida salvestatud muusika saatel.

Liivimaa tänab 2019

Meie kaheksaliikmeline seltskond asus koduteele, mis möödus muljeid jagades kiirelt. Kõigile meeldis koht, kus pidu toimus ning esinejad ka. Jääme ootama järgmist aastat – kes ja kus siis peo teeb, veel ei tea, aga seda põnevam on ootus!

Ille Rämmer, pargiaednik

Foto: V. Truija

Ei uneröövliatele

Reedel, 27. septembril pidas aianduskoolis suurepärase koolituse kliiniline psühholoog Angela Jakobson. Teemaks oli "Depressioon ja ülemäärane ärevus: õpilase toetamise võimalused".

Vaatamata raskele teemale oli koolitus liigutav ja haarav ning jättis positiivse ja kerge tunde. Keskne oli teadlikkus terve inimese toimimisest ja vajadusest, millest lähtub ka käitumine kriisiolukorras. Jagaksin mõned näited enda jaoks olulistest tõdemustest.

- Me ei võta vastu õpetamist, sõnalisi seletusi, kui oleme hirmu-, ärritus- või šokiseisundis. Tajutud ohu olukorras on õppimiseks vajalik aju „ülemine korrus“ välja lülitatud. Alles rahulik ja turvaline emotsionaalne foon loob eeldused teabe vastuvõtmiseks.
- Meelde tuletati lihtsaid tõdesid. Kui soovime olla heas meeleolus, mõtteerki ja toimiva mälu, on oluline pulssi tõstvalt treenida ja ... piisavalt magada. Juba mõnikümmend minutit aktiivset liigutamist mitu korda nädalas parandab aju näitajaid ja mälu. Kuid korrapärase ööune

tähtsust tervele psüühikale on võimaliku üle hinnata. „Ärge kellelgi ega millelgi laske võtta oma und“, sisen-das lektor. Kui kuni 30-minutine uinak töö- või koolipäeva järel värskendab ja tõstab toonust, siis sellest pikemat päevast magamist tasuks vältida, rääkis lektor. See nihutab edasi öist uinumist ja rikub võimaluse kogeda öö jooksul piisavalt sügava une faase, mis on hädavajalikud taastumiseks.

- Ärevust ja millegi tegemise hirmu aitab ületada kogemus, mitte selle vältimine. Julgustav ja turvaline ümb-rus, vähene ja usaldatud publik, samm-sammult edasi liikumine toob vähehaaval edu. Aju õpib ümber ja harjub mitte sõnade, vaid kogemuse toel.

Koolitusel anti sissevaade, kuidas tunneb end ja mida kogeb depressioonis või kujutleb ja kardab paanikahoos inimene ning kuidas saame olla tema kõrval. Räägiti kanepitarvitamise ohtudest ja salalikest järeloomõjudest aastaid hiljem, samuti suitsiidikalduvusest noorte puhul ning et sellest on võimalik inimesega lihtsalt rääkida.

See oli mõtlemapanev ja üldinimlik koolitus. Kuidagi märkamatu kergusega külvati seemneid teadmistest, millest tõuseb kasu tõhusamaks enesejuhtimiseks ja õnnelikumaks eluks, kuid ka selleks, et luua vahetumaid, ausamaid, mõistvamaid suhteid kaasinimestega ning arvestada nende erisustega.

Lektor andis ka mitmeid raamatusoovitusi. Aju-uuringud on praegu väga hoos. Järgnev valik teemakohaseid raamatuid on olemas ka aianduskooli raamatukogus:

Ajust ja arust. Unest, teadvusest, tehisis-tellektist ja muust / Jaan Aru

Tugev aju. Kuidas liikumine ja treening sinu aju tugevdavad / Anders Hansen

Talumatud tunded. Hea tunde käsiraamat noortele / Raisa Cacciatore, Max Karukivi

Miks me magame. Une ja unenägude vä-gi / Matthew Walker

Lisaks leiab raamatukogust lektori soovitatud kaardikomplekte, omamoodi köitmata raamatuid, mis aitavad mänguliselt tunnetega toimetada või mee-leolu juhtida, näiteks *Tugevate tunnete kaardid* ja *Meelerahu kaardid*.

Ave Teesalu, ladina keele õpetaja

Kõik siin elus on korduses, nii ka õpetajate päev

Selleaastase õpetajate päeva korraldasid üldainete ja floristika eriala õpetajad Maagõkõsõ kodukohvikus. Kodukohvik on vaid kolm aastat nendes ruumides tegutsenud, kuid tundus on jõudnud Eestist kaugemalegi. Kuulsamate külalistest on toidunaudinguid käinud hankimas proua president koos saatjaskonnaga. Lisaks mõnusale söögikohale, saab Maagõkõsest osta kohalikku käsitööd – vaipu, hoidiseid, leiba.

Kadi Koosapoja poolt juhuslikult õhku visatud mõte külastada just seda kohvikut, sai heakskiidu õpetajate kohviruumis. Ürituse organiseerimise võtsid enda peale floristika ja üldainete õpetajad, eesotsas Katrin Kivistikuga.

Buss startis õpihimuliste õpetajatega Saatse poole lõuna paiku, kui tunnid olid lõppenud. Kohapeal võttis meid vastu Meelike Kruusamäe koos ema Sirjega, kes olid ette valmistanud õpitoad. Sügisene ilm soosis suundumist

sooja kööki. Perenaise Sirje juhendamisel hakati hakkima, lõikuma, seeni puhastama, kalakotlette veeretama ja kartulitampi valmistama. Toas oli valmis pandud pikk liud magustoidu ettevalmistamiseks. Perenaine tõi kaks pirakat rullbiskviiti, mis vajasid kaunistamist ohtra kreemi ja värskete marjadega. Maarja, Ülle ja Katrin võtsid selle vastutusrikka töö endi teha ja tulemus oli super. Iga korralik pidusöök vajab ka eelrooga, Setomaal on selleks loomulikult sõir. Kodune juustutegu oli õpetajate seas väga populaarne – paljudes tekkis soov väikesesse kodukööki end ära mahutada.

Ettevalmistusi aitas lõbusamaks muuta Merikese kandlemäng ning Valduri ja Urmase muusikalised etteasted terrasil. Õpetajate silmaringi “ümbermõõtu” kontrollisid Irma ja Valdur, kes olid ette valmistanud mälumängu. Päevapiltneks olid Kalle ja Indrek.

Ja siis oligi toit valmis lauda kandmiseks, esmalt värsked soe leib koos maitsevõiga, siis äsjavalminud sõir, mida sai proovida erinevate moosidega. Pea-roaks oli kalakotlet, praekala ja kartulitamp koos erinevate värviliste salatite ja köögiviljadega ning loomulikult kukeseentega. Toit oli väga maitsev ja naudinguid pakkuv.

Enne magustoitu oli väga sobilik hinge tõmmata ning Irma ja Valduri poolt ettevalmistatud mälumängust osa võtta. Esimese küsimuse vastus tuli kiiresti Kallelt, samuti teise ja kolmandagi ... Irma otsustas, et nüüd tuleb anda ka teistele võimalus ajusid ragistada ning Kalle enam vastata ei saa. Iga õigesti vastatud küsimuse eest oli kingituseks komm. Lõpuks õnnestus komme teenida Katrinil, Karinil, Liisil, Kadil ja Anul. Kõige enam komme saanu sai peaaühinnaks termoskruusi, seekord siis Kalle.

Õhtusöögi lõpetas tass kanget kohvi ja suur tükk rammusat rullbiskviiti. Veelkord nautisime head muusikat, laulu ja naeru.

Kõhud täis ja lauadki koristatud, tuli sättida koduteele. Tänašime lahkete pererahvast ja suundusime bussi, et Toomase juhtimisel alustada koduteed läbi pimeneva, sajuse, kuid rõõmsalt värvilise ja helge sügise.

Majast väljasõit reede pärastlõunal koos söögivalmistamise õpitoaga oli mõnusaks vahelduseks tavapärasele ühisele tordisöömisele. Aitäh kõigile mõnusa seltskonna eest!

Anu Seim, kutseõpetaja

Foto: I .Kaeli

Urmas kitarriga

Merike kandlega

Soolase toidu toimkond sibulat hakkimas ...

... ja magusasõbrad rullbiskviiti kaunistamas

Floristide seklused lillevaipade festivalil

Imekaunis Lāti linnas Ventspilsis toimub juba aastaid linnapäevade raames üks tore lillevaipade festival. Otsustasime väikese seltskonnaga sel aastal seal võistlejana osaleda. Meil polnud õrna aimugi, milline see võistlus tegelikuses välja näeb, aga piltide pealt tundus võimas üritus. Egas midagi, võtsime ette juhendi ja registreerisime ennast osalejateks. Nagu ikka, oli sellega aega küll ja kiireks läks ettevalmistusega alles paar nädalat enne minekut. Peab mainima, et ka võistlustöö kavand muutus mitmeid kordi ja nagu selgus, siis ikka ainult paremuse poole. Lillede tellimine oli lihtne, aga nende saatmine Tartust Ventspilsile omaette ettevõtmine. Lisaks lilledele oli vaja kohale transportida ka lillevaipa ümbritsev 2,5 × 2,5 m raam. Siinkohal tuleb suured tänud edastada meie ühe võistkonnaliikme Maris Paasi vanematele. Nagu lilleseadjale tavaks, siis viimased päevad enne minekut veetsime põldudel lisa materjali korjates. Viimane lihv kavandile sai antud päev enne minekut Tallinn-Tartu rongis.

Ees oli päris pikk autoteekond, mille käigus kulus hulk kohvi ja šokolaadi. Parimad hetked teekonnal olid raudselt õigetest mahasõitudest mööda sõitmised. Aga no igal juhul jõudsimme öösel kella kahe ajal Ventspils linna piirile. Öö veetsime rannaparklas meremühina saatel. Minu meelest üks ilusamaid randasid, mida näinud olen.

Igatahes hommikul olime esimestena võistlusplatsil, järgmisena jõudis teine Eesti naiskond. Ühel hetkel veel ka kolmas võistkond, kes ei olnud kohalikud. Mõnda aega oodates saime aru, et tegelikult tähendab lätlaste ettevalmistusaeg seda, et jood kodus rahulikult kohvi, arutad kaaslasega päeva läbi ja siis kella kümneks tuled kohale, et hakata tööd tegema.

Võistlus ise on üles ehitatud selliselt, et 23 tunni jooksul valmistab iga kuni viieliikmeline võistkond 2,5 × 2,5 m suuruse lillevaiba, mille maksimum kõrgus on 22 cm. Aluseks kasutatakse liiva ja plastvahtu. Viimase märjaks tegemiseks kasutati traditsioonilist jõest vee hiivamise meetodit, sest kohale toodud anumast vee vedamiseks oleks tulnud maha käia mitmeid kilomeetreid. Seega sai kaasa võetud ämbri külge seotud viimasest pulmast

Floristid Ventspilsis – Pille, Maris ja Silja ...

... saavutasid teise koha

kohvrise jäänud atlaspael. Sedaviisi sai kohe kõrvalasuvast jõest vee kätte väikese vaevaga. Kogu päev oli imeilus ilm, päike paistis ja mingil hetkel hakkas ka rahvas liikuma.

Siia vahele kiidaks ka lähedal asuvat pagaritöökoda, kust sai toodud imehead kohvi ja maitsvaid nisujahutooteid. ☺

Meie töö sai valmis täpselt nii nagu plaanisime. Öhtuhämaruses kobisime ööbimiskohta, et varahommikul varavalges tagasi olla ja enne kohtunikke töö üle kontrollida ning vajalikud täiendused teha.

Palju abi oli ka loomulikult kohale tulnud *fanclub*’ist, ehk õp Leili Alaoja-Reinu organiseeritud suures osas endistest Rāpina Aianduskooli õpilastest koosnev kamp ning muidu sinnakanti sattunud eestlastest.

Laupäeval, kui võistlustööd olid valmis, jõudsimme tutvuda ka kohaliku laadaga, mis oli Ventspils linnapäevade raames sealsamas promenaadil.

Mingil hetkel otsustasime Marisega, et laseme sealt jalga, et enne õhtut koju jõuda. Sel hetkel kui Silja Martinson meid laval teist kohta vastu võttes esindas, olime meie keset naaberriigi tähtsaimat poodi ja huilgasime Ikea mööbli vahel üllatunult ringi.

Noh, me läksime sinna ju niisama hästi aega veetma ja kuna niisama ei viitsi sõita, siis osalesime ka võistlustel. Teine koht tuli suisa kogemata. Esimese koha napsas meie eest teine eestlaste naiskond, kelle ridades olid endised aianduskooli õpilased. Seega võime olla uhked, et esimesed kohad tulid mõlemad Rāpina Aianduskooli.

Suured tänusõnad lähevad Rāpina Aianduskoolile toetuse ja hulgiladu Moonele ilusa lillevaliku eest.

Järgmisel aastal on tulemas Ventspils linnapäevade raames juba 20. lillevaipade festival, kuhu me oleme taas oodatud. Kes tuleb?

Pille Peterson,
floristika eriala juhtõpetaja

Viljapuu-bakterpõletik meie puukoolis

Saime selle aasta septembris suure vapustuse osalisteks, kui Põllumajandusametist (PMA) teatati, et kooli õppemajandi õunapuude kloonaluste emaistanduse taimedelt on PMA labori andmetel leitud ohtliku taimehaiguse – viljapuu-bakterpõletiku (*Erwinia amylovora*) tunnustega taimi. Meiepoolsele jahmatusele järgnes PMA inspektori külaskäik aeda, mille käigus joonistati üles kõik õuna- ja pirnipuuread, ning loeti ühekaupa üle ülalnimetatud taimehaiguse peremeestaimed. Viljapuu-bakterpõletik nakatab nimelt roosõieliste sugukonna õunvilju moodustavate taimeperekondade, peamiselt õunapuu, pirnipuu, ebaküdoonia, tuhkpuu, viirpuu, pihlaka jt erinevaid liike. Haigusekulu kohta on teada seda, et peremeestaimede nakatumine toimub peamiselt õitsemise ajal, seega on ühed enamlevinud haiguse taimedele edasikandjad näiteks mesilased. Aga ka kõik muud moodused nakatuda on võimalikud, olgu nendeks siis desinfitseerimata aiatööriistad, lehetäid, linnud vms. Ühesõnaga kõik meie õuna- ja pirnipuud loeti üle ja kanti aiaplaanile.

Järgnes kohtumine Sakus PMA ametnikega, kus tõstatasime esimese küsimusena võimaluse teha kordusproovid nn „haigusest saastunud“ õunapuualuste ridadelt ja võimaluse korral analüüsida neid mõnes teise riigi laboris, olles valmis analüüsides tegemise ise kinni maksma. Jutumärke kasutan siinkohal teadlikult, sest visuaalsed vaatlused mingeid haigustunnuseid meie taimedel ei tuvastanud. Olgu lugejale teadmiseks nimetatud, et PMA inspektor kontrollib igal aastal suve jooksul kolm korda meie viljapuid – esimene kord juunis-juulis teostatakse visuaalne vaatlus, siis võetakse tavaliselt juuli lõpus proovid ja sellele järgneb augustis veelkord taimede visuaalne vaatlus. Ei inspektor, ega ka meie, polnud leidnud mingit märki haigustunnustega taimedest kogu aias. Viljapuu-bakterpõletiku haigustunnusteks on samaaasta võrsete tippude kõverdumine, võrsekoore mustumine või pruunistumine, iseloomulikud limavoolused võrsetel ja lisaks kuivavad ka lehed mustaks, jäädes varisemata võrseile rippu. Ühtki sellist tunnust meie õunapuualustel ega ka teistel viljapuudel polnud.

Pookealuste hävitamine

PMA ametnikud ei soovinud kordusproovide teemal isegi mitte arutleda, sõnades, et kordusproovi pole vaja ja et kordusproov ei muuda olematuks esimese proovi tulemust. Üritasime neile selgeks teha, et tegu võib ju olla ka laboripoolse eksimusega haiguse määramisel, inimliku veaga proovide võtmisel vms, kuid kahjuks ei loetud neid põhjendusi PMA poolt millekski. Meiepoolsele tähelepanu juhtimisele, et kordusproovide tegemise vajalikkust haiguse esinemise kindlaks väljaselgitamiseks on soovitanud ka Eesti Maaülikooli tunnustatud metsapatoloogid, vastati umbes nii, et nemad ei tea midagi ja üleüldse pole siin midagi vaielada. Kokkuvõtvalt saime PMA-st ettekirjutuse, et „saastunud“ õunapuualuste read tuleb üles juurida ja hävitada põletamise teel PMA inspektori juuresolekul. Lisaks jääb kogu aed (karantiiniala suurus on 500 m raadiuses nakatunud taimede ümber, ehk vähemalt kogu meie õppemajandi aiaga piiratud territoorium) kaheks järgneva aastaks järelevalve alla ja selle aja jooksul pole meil lubatud õuna- ja pirnipuuistikut müüa ega ka paljundada. Just viimased asjaolud rikuvad meie elu päris mitmeteks aastateks, sest katkeb viljapuude paljundamistsükkel. Kui kõik läheb hästi ja uusi haigustunnustega taimi järgmise kahe aasta jooksul ei avastata, võime uuesti viljapuid paljundama hakata, kuid isegi siis, kui ostame õuna- ja pirnipuualused teistest puukoolidest sisse, võtab neist müügikõlblike istikute kasvatamine minimaalselt kolm aastat aega. Seega järgneva viie

aasta jooksul õppemajandi puukoolist õuna- ja pirnipuude istikuid põhimõtteliselt müüki ei tule, millest on väga kahju. Olime seni ühed vähestest puukoolidest Eestimaal, kes õuna- ja pirnipuu istikud kasvas algusest lõpuni ise kohapeal. Jätkuvalt võime paljundada luuviljaliste istikuid (ploomid, kirsid, maguskirsid) ja marjapõõsaid – nendega tegelemist PMA ettekirjutus ei puuduta.

Kogu eelneva jutu valguses muutub keerulisemaks ka puuviljanduse õpetamise protsess koolis, sest põhimõtteliselt ei tohi õppemajandi aiast nakkusekartuses õuna- ja pirnipuid ning nende osi välja viia, mis tähendab seda, et lehtedega õuna- ja pirnivõrsete viimine kooli klassiruumi on ka keelatud. Möönduse saab teha lehtedeta võrsete viimisel klassiruumi taimede puhkeperioodil talvel, et õppida sorte ja viljapuude paljundamist, kuid ka siis peavad erialaõpetajad kindlustama õppisjärgselt võrsete hävitamise ja tööriistade desinfitseerimise.

Mõistetamatuks jääb allakirjutanule ja pea kogu Eesti aiandusüldsusele PMA jäärpäisus kordusproovidest keeldumise osas, kuigi meil aianduskoolina oleks olnud eluliselt vajalik teada, kas nimetatud haigus meie puukooli õunapuualustel esines või siis mitte. Seda teada aga ei saa me kahjuks enam iialgi, sest aluste ülesjuurimise ja hävitamisega hävitati ühtlasi ära ka kogu tõendusmaterjal kordusproovide tegelemiseks.

Urmas Roht, õppemajandi juhataja

Langenud puud ja tänusõnad talgulistele

27. oktoobril möllanud tormi tagajärjel oli aianduskooli pargis palju langenuid – nulusid, pärnad, tammed, kuused, männid, lehised ... kokku üle kümne puu kaotas juurtealuse ja kukkus nukralt pikali. Üks pärnarest tabas loomemaja, lõhkudes selle katusenurga. Teine kukkus võreale tammi juures ning seegi vajab uuesti üles ehitamist. Ülejäänud langenud pargipuud õnneks nii suuri laastamistöid ei teinud. Jõudumööda töötab koristusmeeskond ja peagi jäävad langenuid meenutama vaid kannud ja kukkumise raskusest põhjustatud lohud-augud murupinnal.

Järgmisel päeval, kohe peale suurt tormi, kogunesid õpilased ja kooli töötajad sügistalgutele – lehekoristuspäevale. Seekord oli koos lehtedega vaja ka suuremas koguses puuoksi kokku koguda. Kaks tundi välitööd möödus lennates ja kooli ümbrus sai palju puhtamaks. Suur tänu kõigile, kes koristustöödel reipalt abikäe ulatasid!

Veel tänan eraldi Helve Eesmaad, kelle ta jäaksin ülejäänud koristustöödega hätta ning Madis Orast, kes vapralt koristustöödega aitab edasi minna.

Ille Rämmer, pargiaednik

Fotod: I. Kaeli

Tormikahjustused pargis

hommiku embusesse kaob kuu
hilissügise tuul
rebinud puude
uhked rüüd

päikesekiired ja tuulte hüüd
tantsivad valssi
porisse tallatud
lehtede väljal

pikaks on veninud ööd
tähed ei mahu taevasse ära
südasügise pimeduses aina
edvistab nende sära

Tuuli Geetsia Tšaškin, FL18-42-K

Mullaökoloogiast

18. septembril toimus loeng "Mullaökoloogia", mille käigus mullaökoloog Mari Ivask avas kuulajatele mitmekesise mulla elukoosluste maailma.

Lektor rääkis lihtsalt, selgelt ja arusaadavalt. Oskuslikult valitud illustreerivad pildid tegid loengu sisu kõigile huvitavaks ja meeldejäävaks.

Millest loengul räägiti? Mulla mõistest ja koostisest, elusorganismide hulgast ja rollist ning nende liigilisest koosseisust.

Kas teie teate, et mullas elab tohutu hulk organisme ning ühes lusikataies mullas elab rohkem elusorganisme kui maakeral on inimesi.

Vihmaussid koos teiste elusorganismidega teevad mullas tohutut tööd. Nende olulisemaks ülesandeks on orgaanilise aine lagundamine.

Lektor rääkis põllumajanduse mõjust mulla elustikule ning mismoodi mahe- taimekasvatuse saaks selle mõju väheneda.

Anna Mar, KK19-52-K

Aeg & Vaim
TEMPUS & SPIRITUS

Suur tänu kõigile, kes lehenumbri ilmutamisele kaasa aitasid.

Ajaleht ootab kaastöid kulli.nommistu@aianduskool.ee

Väljaandja Räpina Aianduskool, Aianduse 6, Räpina 64505

Toimetajad Külli Nõmmistu, Liisi Kont **Küljendaja** Valdur Truija

Novembrikuu nali

Kuidas jahutada kuuma kohvi?
Pane arvuti tööle, mine internetti –
ja pahh! –
kohv ongi külm!